

Γράψαμε την «ιστορία της αλήθειας» και όχι των εθνικών μύθων

Συνέντευξη της συγγραφικής ομάδας στη Χαρά Καλημέρη

Η υπουργός Παιδείας δήλωσε, ότι το βιβλίο έχει «ελαττώματα» και θα πρέπει να τροποποιηθεί. Υπάρχουν σημεία του βιβλίου -και εάν ναι, ποια- τα οποία επιδέχονται βελτίωση;

Μαρία Ρεπούση: Το βιβλίο για να πάει στα σχολεία δέχθηκε σειρά βελτιωτικών παρεμβάσεων τόσο από την ίδια τη συγγραφική ομάδα όσο και από τους κριτές και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Το βιβλίο αξιολογήθηκε, επίσης, ως προς το ιστορικό περιεχόμενο, τη συμβατότητά του με το αναλυτικό πρόγραμμα και το ενιαίο διαθεματικό πλαίσιο σπουδών, την ανταπόκρισή του στις σύγχρονες προδιαγραφές για τη συγγραφή σχολικών βιβλίων, τις τεχνικές απαιτήσεις που έθετε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Συνεπώς είναι καταρχήν αξιολογημένο. Δεν διεκδικεί, ωστόσο, το αλάθητο. Μένει να αξιολογηθεί και από τους εκπαιδευτικούς που το διδάσκουν, να αξιολογηθεί δηλαδή ως προς τη χρήση του ως παιδαγωγικού εργαλείου. Να γίνει ποσοτική και ποιοτική αξιολόγηση. Με σαφή κριτήρια. Και αφού περάσει η μπόρα των πρώτων εντυπώσεων. Ξέρετε ότι τα σχολικά βιβλία άλλαξαν όλα μαζί. Οι εκπαιδευτικοί κυρίως της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης βρέθηκαν αντιμέτωποι με τα νέα βιβλία χωρίς να έχει γίνει επαρκής επιμόρφωση. Αν το γεγονός αυτό το συνδυάσουμε με την απεργία των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας και συνεπώς τον περιορισμένο χρόνο που έχουν να καλύψουν την ύλη, καταλαβαίνετε ότι τα νέα βιβλία αξιολογούνται σε πολύ δύσκολες για αυτά συνθήκες. Ειδικά το δικό μας βιβλίο ήταν στόχος εξαρχής.

Σε κάθε περίπτωση, όμως, η παιδαγωγική αξιολόγηση δεν έχει γίνει ακόμη, πρόκειται να γίνει. Επομένως πού είναι τα «ελαττώματα»; Είναι όσα του καταμαρτυρούν οι αυτόκλητοι υπερασπιστές του έθνους; Όχι, βέβαια. Λέξη λέξη έμαχναν το βιβλίο για να βρουν τα προσχήματα εκείνα που θα τους επέτρεπαν να διευρύνουν τον στενό τους κύκλο και να αποκτήσουν πελατεία. Αυτό το λέω και παράλληλα λυπάμαι που με όλον αυτόν τον πόλεμο συρρικνώνεται ο ουσιαστικός χώρος του διαλόγου και της κριτικής που κάθε βιβλίο δικαιούται. Φυσικά και θα υπάρξουν διορθώσεις, αφού έχουμε αξιολόγηση με επιστημονικά εχέγγυα. Αφού αφήσουν το βιβλίο να δοκιμαστεί στην εκπαιδευτική πράξη. Αφού ολοκληρωθεί η περίοδος της δοκιμαστικής εφαρμογής του βιβλίου, θα γίνουν όλες οι απαραίτητες διορθώσεις.

Δημόσια πρόσωπα έχουν εκφράσει την αντίθεσή τους με το περιεχόμενο του νέου βιβλίου της Ιστορίας της στ δημοτικού. Πού οφείλεται αυτή η πολεμική;

Αρμόδιος Τσιβάς: Τα σχολικά εγχειρίδια συχνά γίνονται αντικείμενο δημόσιου διαλόγου και συγκεντρώνουν την προσοχή των περισσότερων, πόσο μάλλον τα εγχειρίδια Ιστορίας. Η αντίθεση που εκφράζεται για το συγκεκριμένο εγχειρίδιο από ορισμένα δημόσια πρόσωπα εστιάζεται κυρίως στο περιεχόμενο του βιβλίου του μαθητή και της μαθήτριάς. Παραγνορίζεται, με τον τρόπο αυτό, το συνολικό εκπαιδευτικό υλικό για το μάθημα Ιστορίας για την στ' δημοτικού, που αποτελείται από το βιβλίο του μαθητή και της μαθήτριάς, το βιβλίο εκπαιδευτικού και το τετράδιο εργασιών. Οι απόψεις αυτές τεκμηριώνονται σε αποσπασματικά επιλεγμένες σελίδες, σειρές και αράδες του εγχειριδίου ή σε επινοημένα συμπεράσματα, πρακτική που δεν αδικεί το ίδιο το εγχειρίδιο, αλλά αναδεικνύει μια αδιόρατη αντιπαλότητα που προσπαθεί να διαιωνίζεται σε ζητήματα του πρόσφατου ιστορικού μας παρελθόντος.

Σφοδρή είναι η κριτική του αρχιεπισκόπου. «Βλέπει» πολιτικές σκοπιμότητες και δηλώνει πως θυσιάζεται η αλήθεια στον βωμό της ελληνοτουρκικής φιλίας...

Αρμόδιος Τσιβάς: Οι αλήθειες υπάρχουν στο εγχειρίδιο, αυτό που απουσιάζει είναι οι εθνικοί μύθοι.

Ποιες διαφορές εντοπίζετε στο περιεχόμενο και τις μεθόδους διδασκαλίας του μαθήματος της Ιστορίας σε σύγκριση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες;

Αρμόδιος Τσιβάς: Η πρώτη και κύρια διαφοροποίηση της ελληνικής περίπτωσης σχετίζεται με την παρωχημένη πρακτική του μοναδικού εγχειριδίου ανά μάθημα και τάξη.

Επίσης, είναι εμφανής η σημαντική αδράνεια στην υιοθέτηση των νέων επιστημονικών δεδομένων τόσο στη διαμόρφωση του περιεχομένου όσο και στην ακολουθούμενη μεθοδολογική προσέγγιση. Παραμένει σημαντικός πόλος ενδιαφέροντος το περιεχόμενο της ιστορικής εκπαίδευσης και το αξιακό-ιδεολογικό του φορτίο. Σε αυτήν την κατεύθυνση παραμένουμε προσηλωμένοι στη φρονηματιστική διάσταση του μαθήματος, από την οποία έχει προ πολλού απομακρυνθεί η σχολική Ιστορία στον διεθνή χώρο.

Η ιστορική εκπαίδευση στον ευρωπαϊκό χώρο έχει υιοθετήσει νέες παιδαγωγικές στρατηγικές που δίνουν έμφαση στην ιστορική μάθηση, στον τρόπο δηλαδή που τα παιδιά μαθαίνουν Ιστορία.

Οι σημαντικές αλλαγές στον χώρο της ιστοριογραφίας, οι γενικότερες επιστημολογικές τροποποιήσεις στον χώρο της ψυχολογίας, της παιδαγωγικής και της κοινωνιολογίας, αλλά και σημαντικά κοινωνικά φαινόμενα έχουν διαμορφώσει τις διδακτικές προσεγγίσεις της σχολικής ιστορίας.

Η συμμετοχική διαδικασία στη διακίνηση ιδεών, και όχι η υιοθέτηση μιας αποκαλυπτικής ιστορικής γνώσης, αλλάζει εντελώς τις πρακτικές και τις λειτουργίες της σχολικής τάξης. Η δημιουργία αυτού του νέου παιδαγωγικού κλίματος δημιουργεί αμηχανία και προβλήματα που δεν σχετίζονται τόσο με την αποδοχή του νέου μεθοδολογικού κανόνα όσο με την απομάκρυνση από το προηγούμενο. Οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν με σκεπτικισμό τη δυνατότητα διερεύνησης του ιστορικού παρελθόντος και την εμφάνιση-παρουσίαση περισσότερων και διαφορετικών ιστορικών ερμηνειών.

Το νέο βιβλίο της Ιστορίας «δοκιμάζεται» φέτος στα σχολεία. Πώς το υποδέχθηκαν μαθητές και εκπαιδευτικοί;

Χαρά Ανδρεάδου: Η υποδοχή του βιβλίου από τους εκπαιδευτικούς σε σειρά επιμορφωτικών συναντήσεων ήταν πάρα πολύ θετικές. Τα κύρια σημεία αυτής της θετικής τους αντιμετώπισης προσδιορίζονται στη νέα μεθοδολογική προσέγγιση, που εγκαινιάζει το εγχειρίδιο για το μάθημα της Ιστορίας, στην ανανέωση του ιστορικού περιεχομένου, στον τρόπο προσέγγισης της ιστορικής ύλης, αλλά και στον πλήρη μεθοδολογικό οδηγό που παρατίθεται με πολύ αναλυτικό τρόπο στο βιβλίο του/της εκπαιδευτικού.

Το ίδιο θετική συνεχίζει να είναι η άποψή τους και από τη χρήση και αξιοποίηση του εγχειριδίου μέσα στην τάξη. Πιστεύουν ότι αναβαθμίζεται ο ρόλος τους στην όλη διδακτική διαδικασία, καθώς παύουν να είναι αναμεταδότες έτοιμης γνώσης και γίνονται οργανωτές ενός ανοικτού διαλόγου στην προσπάθεια οικοδόμησης της ιστορικής γνώσης και της εμπλοκής στην παραγωγή νόηματος από τα παιδιά της τάξης.

Οι μαθητές και οι μαθήτριες, απαλλαγμένοι από τον βραχνά της απομνημόνευσης-αποστήθισης, έχουν ανανεώσει το ενδιαφέρον τους για το μάθημα και συμμετέχουν πολύ πιο ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η παραπάνω διαπίστωση επαληθεύεται και από τους γονείς, οι οποίοι σημειώνουν το ενδιαφέρον των παιδιών τους για ιστορικά θέματα. Πολύ θετικά, επίσης, είναι τα σχόλια για τη μορφή και την τυπογραφική παρουσίαση τόσο του εγχειριδίου όσο και του τετραδίου εργασιών. Τα παιδιά, μετά την πρώτη αμηχανία με την αλλαγή της ακολουθούμενης μεθόδου, προχωρούν περισσότερο βέβαια στην κατανόηση των όσων γράφονται στο εγχειρίδιο και γίνονται μέσα στην τάξη.

ΗΜΕΡΗΣΙΑ 3/2/2007